

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ &
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Έκθεση για την Ελληνική Οικονομία 4 - 2015

21 Ιανουαρίου 2016

Η παρουσίαση υποστηρίζεται από το

Ύφεση ηπιότερη της αναμενόμενης το 2015

- Σχετικά σημαντική δυναμική από το 2014, που αποσβέστηκε σταδιακά
- Θετική επενέργεια ορισμένων από τις μεταρρυθμίσεις της τελευταίας τριετίας
 - Συνεισφορά σε μικρή κάμψη ανεργίας
 - δυναμική εξαγωγών αγαθών
- Τονωτικές επιδράσεις από τουρισμό, κόστος ενέργειας και συναλλαγματική ισοτιμία
- Η επιβολή περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων είχε προεξοφληθεί, λόγω παρατεταμένης αβεβαιότητας
 - Προληπτική απόσυρση καταθέσεων από νοικοκυριά και επιχειρήσεις και καθυστερημένη είσπραξης ορισμένων φόρων κράτησαν την κατανάλωση σε σχετικά υψηλό επίπεδο

Ύφεση ηπιότερη της αναμενόμενης το 2015

Αρνητικές εξελίξεις το προηγούμενο έτος

Ακραία αβεβαιότητα για συνέχιση χρηματοδότησης και προοπτικές της οικονομίας

- Επάνοδος ύφεσης
- Αποσταθεροποίηση τραπεζικού συστήματος

Σημαντική αρνητική επίδραση κεφαλαιακών ελέγχων κεφαλαίων συνολικά στην οικονομία

- Θα συνεχιστεί την τρέχουσα χρονιά
- Άρση επιτεύξιμη μόνο με συνολική μετάβαση σε μια νέα ισορροπία και αξιοπιστία της ελληνικής οικονομίας

Μείγμα επιδράσεων στην οικονομία το 2016

- Σημαντικό σημείο καμπής το πόσο γρήγορα θα κλείσει η εκκρεμότητα της αξιολόγησης
- Πιέσεις στο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών (αύξηση φορολογίας και ασφαλιστικών εισφορών, εξάντληση αποσυρμένων αποταμιεύσεων) - περιορισμός δυνατότητας κατανάλωσης
- Θετική επίδραση από κόστος ενέργειας, δυναμική σχετικής βελτίωσης στον τουρισμό
- Προσανατολισμός παραγωγικού δυναμικού εκτός συνόρων - άνοδος εξαγωγών προϊόντων
- Αυξημένη μεταβλητότητα σε ευρωπαϊκό και διεθνές περιβάλλον

Μείγμα επιδράσεων στην οικονομία το 2016

- **Ασθενής κρίκος για ακόμα ένα έτος οι επενδύσεις**
 - Διατήρηση αβεβαιοτήτων για μεσοπρόθεσμη πορεία οικονομίας
 - Αδυναμία τραπεζών να συνεισφέρουν με σημαντική χρηματοδότηση
 - Παραμονή οικονομίας υπό επιτήρηση, χωρίς αξιόπιστο πλάνο εξόδου στις αγορές

Εάν δεν υπάρξουν σημαντικές θετικές ή αρνητικές εκπλήξεις, η οικονομία οδηγείται το 2016 πάλι σε
ύφεση

Επιτακτικός ο στρατηγικός προσανατολισμός της οικονομικής πολιτικής

Επείγοντα ζητούμενα σήμερα:

- Ανάπτυξη μέσω της προσέλευσης επενδύσεων
- Αποφασιστική στροφή πόρων προς εξωστρεφείς παραγωγικές δραστηριότητες
- Άμβλυνση των εμποδίων που κρατούν την οικονομία υπερβολικά κλειστή

Εναλλακτικές λύσεις που υπόσχονται ευημερία και έξοδο από την κρίση μέσω βραχυπρόθεσμων τακτικών κινήσεων, χωρίς αποφασιστικό μετασχηματισμό αποδείχτηκε πλέον και στην πράξη ότι δεν υπάρχουν

Επιτακτικός ο στρατηγικός προσανατολισμός της οικονομικής πολιτικής

Έξοδος από την κρίση όταν γίνει σαφές ποια πρέπει να είναι τα **χαρακτηριστικά της οικονομίας σε μια δεκαετία**, και ότι το σχετικό αναπτυξιακό σχέδιο έχει **ευρεία και σταθερή πολιτική και κοινωνική στήριξη**.

Η έλλειψη αξιόπιστης πυξίδας **απομακρύνει τις μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες επενδύσεις**.

Οι τρέχουσες αποφάσεις εξαρτώνται αποφασιστικά από τις προσδοκίες για το μελλοντικό σημείο ισορροπίας. Η οικονομική πολιτική πρέπει να έχει ως **προτεραιότητα την ευθυγράμμιση και ενδυνάμωση αυτών των προσδοκιών προς μια σαφή αναπτυξιακή κατεύθυνση** και την αποφυγή διαχείρισης των επιμέρους εκάστοτε ζητημάτων με τρόπο που να δημιουργούν **αμφιβολίες για τον τελικό στόχο**.

Επιμέρους πτυχές οικονομικής πολιτικής

- **Ασφαλιστικό:** στενότερη εξάρτηση σύνταξης με εισφορές όλου του εργάσιμου βίου, όχι επιβάρυνση εργασίας και επόμενων γενεών
- **Φορολογία:** έξυπνη χρησιμοποίηση συστημάτων ηλεκτρονικών πληρωμών, διεύρυνση φορολογικής βάσης, σταθερότητα, διαφάνεια, απλότητα
- **Ανθρώπινο κεφάλαιο, εκπαίδευση**
- **Θεσμικά**
- **Δημόσιο χρέος:** έμφαση στο χαμηλό κόστος εξυπηρέτησης για μακρύτερη περίοδο

- **Αποτίμηση αξιών**

Προοπτικές

- Το αν θα παραμείνει η οικονομία σε ένα παρατεταμένο διάστημα στασιμότητας, και ταυτόχρονα ευάλωτη σε εξωτερικές διαταράξεις και κινδύνους, ή αν θα εισέλθει σε πορεία ανάπτυξης εξαρτάται με κρίσιμο τρόπο από την αξιοπιστία της οικονομικής πολιτικής και την αποφασιστικότητα της αναπτυξιακής στροφής.
- Οι επιλογές σε επιμέρους πεδία εφαρμογής της οικονομικής πολιτικής δεν υπάρχουν περιθώριο να αποκλίνουν από τον κεντρικό στόχο ή να τον αμφισβητούν.

Επισκόπηση Τριμηνιαίας

Διεθνές Περιβάλλον

- Εκτίμηση για αύξηση παγκόσμιας ανάπτυξης κατά 3% & παγκόσμιου εμπορίου κατά 3,3% το 2015
- Αρχικές προβλέψεις για επιτάχυνση της παγκόσμιας οικονομικής ανάπτυξης (3,6%) το 2016 δύσκολα θα επαληθευτούν
 - Κίνδυνοι: επιβράδυνση κινέζικης οικονομίας, ταχύτερα από ότι αναμενόταν, έντονη κλιμάκωση ύφεσης σε Βραζιλία και Ρωσία
 - Χρηματιστηριακές αναταραχές
 - Χαμηλές τιμές πετρελαίου και λοιπών αγαθών (μέταλλα, κτλ) που επηρεάζουν αρνητικά μια σειρά από χώρες-παραγωγούς
- Δείκτες κλίματος και προσδοκιών: Σημαντικές τάσεις επιδείνωσης στις κυριότερες οικονομικές ζώνες παγκοσμίως, με τη μεγαλύτερη πτώση να καταγράφεται στην Ασία.
- **Ευρωζώνη:** +1,9 (2015) και 2% (2016)

Επιστροφή σε ύφεση στο γ' τρίμηνο του 2015 (μετά από 6 τρίμηνα αύξησης)

Υποχώρηση ΑΕΠ (Ιούλ. - Σεπτ. 2015): **-1,1%**, έναντι **+0,7%** στο α' εξάμ.'15 και

Στασιμότητα στο εννεάμηνο του 2015 (+0,1%), έναντι αύξησης 0,6% στην ίδια περίοδο του 2014

Η ύφεση προήλθε από:

- **Κάθετη πτώση επενδύσεων (-27,0%, από α' εξαμ.: -3,4%)**
 - Παρά την υψηλή πολιτική αβεβαιότητα του α' εξάμηνο, οι επιχειρήσεις δεν μείωσαν τις επενδύσεις παγίου κεφαλαίου
 - Μείωση επενδύσεων παγίου €991 εκατ. στο γ' τρίμηνο, με ταυτόχρονη υψηλή μείωση αποθεμάτων (-€562 εκατ.)
- **Εκτεταμένη κάμψη εξαγωγών (-12,5%, από α' εξαμ.: +2,3%)**
 - Αποκλειστικά από συρρίκνωση εξαγωγών υπηρεσιών (-25,0%), σε διεθνείς μεταφορές – λοιπές υπηρεσίες
 - *Μικρή αύξηση εξαγωγών προϊόντων (+0,7%), από αύξηση μη πετρελαιοειδών - πλοίων*

Επιστροφή σε ύφεση...

Ανάσχεση ύφεσης από:

- **Συνέχιση αύξησης εγχώριας καταναλωτικής δαπάνης**
 - Μικρή αύξηση κατανάλωσης νοικοκυριών (+0,3%, από +1,3% το α' εξαμ.) και δημόσιου τομέα (+0,4%, από -0,6% στο α' εξαμ.)
 - Τα νοικοκυριά είχαν εν μέρει προετοιμαστεί για τα *capital controls* (εκτεταμένη απόσυρση καταθέσεων)
 - Επαναπροσλήψεις – μη συνέχιση μεταρρύθμισης δημόσιου τομέα διέυρυναν τις δημόσιες καταναλωτικές δαπάνες
- **Κατακόρυφη συρρίκνωση εισαγωγών (-20,0%, έναντι +2,7% στο α' εξαμ.)**
 - Σαφώς ισχυρότερες επιδράσεις ελέγχων στην κίνηση κεφαλαίων στις εισαγωγές
 - Περιορισμός ελλείμματος εξωτ. τομέα 37,3% σε εθνικολογιστικούς όρους στο εννεάμηνο. (1,4% του ΑΕΠ)

Υλοποίηση Κρατικού Προϋπολογισμού 2015

- Πρωτογενές αποτέλεσμα Κρατικού Προϋπολογισμού: πλεόνασμα €2,27 δισεκ., έναντι στόχου €3,26 δισεκ. (Προϋπολογισμός 2016)
- Συνολικό Ισοζύγιο ΚΠ: έλλειμμα €3,53 δισεκ., αντί στόχου €2,57 δισεκ.
- Υστέρηση εσόδων ΚΠ €1,67 δισεκ. σε σχέση με το στόχο στον Προϋπολογισμό 2016.
 - *Ανείσπρακτες αποδόσεις €3,59 δισεκ. από ANFA's & SMP's, που συμπεριλήφθηκαν στο στόχο με το Προσχέδιο Προϋπολογισμού 2016*
- Υψηλότερη μείωση δαπανών κατά €713 εκατ.
 - *Διευρύνθηκαν όμως οι ληξιπρόθεσμες οφειλές του δημοσίου κατά €1,97 δισεκ.*

Κρατικός Προϋπολογισμός 2016

- **Απαιτείται ήπια βελτίωση δημοσιονομικών επιδόσεων:**
 - Μείωση ελλείμματος ΚΠ κατά 1,31 δισεκ. σε σχέση με προσωρινά αποτελέσματα 2015
 - Αύξηση πρωτογενούς πλεονάσματος €1,43 δισεκ. έναντι περυσινών πραγματοποιήσεων
 - *Ενίσχυση εσόδων από carry-over μέτρων περασμένου Ιουλίου – Αυγούστου στο 2016*
 - *Περιστολή δαπανών από πολύ χαμηλότερα τοκοχρεωλύσια (€13,1 δισεκ., έναντι €32,8 δισεκ. πέρυσι)*

Μεσοπρόθεσμες εξελίξεις – δ' τρίμ. 2015

- Νέα δημοσιονομικά μέτρα – προεξόφληση αρνητικών επιπτώσεων από άλλες πολιτικές (ασφαλιστικό, καθεστώς προστασίας δανειοληπτών κ.ά.), περιόρισαν **καταναλωτικές δαπάνες νοικοκυριών**
 - μικρή άνοδος ιδιωτ. κατανάλωσης το 2015 (0,4%), λιγότερη από πρόπερσι (0,7%).
- Διεύρυνση δημόσιων δαπανών από Σεπτέμβριο, λόγω επανεκκίνησης χρηματοδότησης ΕΣΠΑ
 - ενίσχυση δημόσιας κατανάλωσης στο τρίμ. Οκτ.-Δεκ., αύξηση στο έτος (+0,5%, έναντι -2,4% το 2014)

Μεσοπρόθεσμες εξελίξεις – δ' τρίμ. 2015

- Εν αναμονή μεταρρυθμίσεων ασφαλιστικού, στενότητα ρευστότητα, capital controls – ανακεφαλαιοποίηση
αναβολή επενδύσεων → **-12,5% πέρυσι, έναντι +9,8% το 2014**
- Κάμψη **εξαγωγών** στο δ' τρίμηνο από υποχώρηση μη πετρελαιοειδών αγαθών – κάμψη τουριστικών εσόδων - αρνητικό αποτέλεσμα βάσης
→ **πτώση πρώτη φορά από το 2009 (≈-5,0%)**
- Μικρή επιβράδυνση στη μείωση **εισαγωγών** από τη μικρή χαλάρωσή τους
→ **υποχώρηση ≈ 7,5%, όσο η προπέρσινη άνοδος**

Αιτίες για την ηπιότερη ύφεση του 2015

- 1) **Ενίσχυσης ιδιωτικής κατανάλωσης στο α' εξάμηνο**, από εντεινόμενη ανησυχία για την έκβαση των παρατεταμένων διαπραγματεύσεων με τους δανειστές
- 2) **Προεξόφλησης περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων** από μεγάλο τμήμα νοικοκυριών – επιχειρήσεων, που οδήγησε σε απόσυρση καταθέσεων, επιτρέποντας διατήρηση της ήπιας αύξησης της ιδιωτικής κατανάλωσης και μετά τα **capital controls**
- 3) **Μη εκδήλωσης σπασμωδικών αντιδράσεων κατόπιν αυτών**, καθώς το τραπεζικό σύστημα και σημαντικό μέρος του ιδιωτικού τομέα είχαν σε κάποιο βαθμό προετοιμαστεί
- 4) **Εντονότερης επίπτωσης capital controls στις εισαγωγές** σε σύγκριση με τις εξαγωγές, βελτιώνοντας τη συμβολή του εξωτερικού τομέα στο ΑΕΠ
 - ο Ανεπηρέαστη η εξέλιξη του τουρισμού στο «κρίσιμο» τρίμηνο

Συνεκτιμώντας τη μικρή πτώση του ΑΕΠ στο γ' τρίμ., εξαιτίας των παραπάνω παραγόντων, η ένταση της ύφεσης το 2015 κινείται στην περιοχή του 0,5%

Επιπροσθέτως, υποχώρηση της ανεργίας ...

Πτώση ανεργίας 1,5 ποσοστιαία μονάδα το 2015

- Συνέχιση στο δ' τρίμ. περιορισμού ανεργίας από απασχόληση στον Τουριστικό τομέα, ηπιότερης από ότι το καλοκαίρι
- Διατήρηση μέρους της σημαντικής αύξησης θέσεων εργασίας το γ' τρίμ. σε Βιομηχανία και Λιανικό – Χονδρικό Εμπόριο

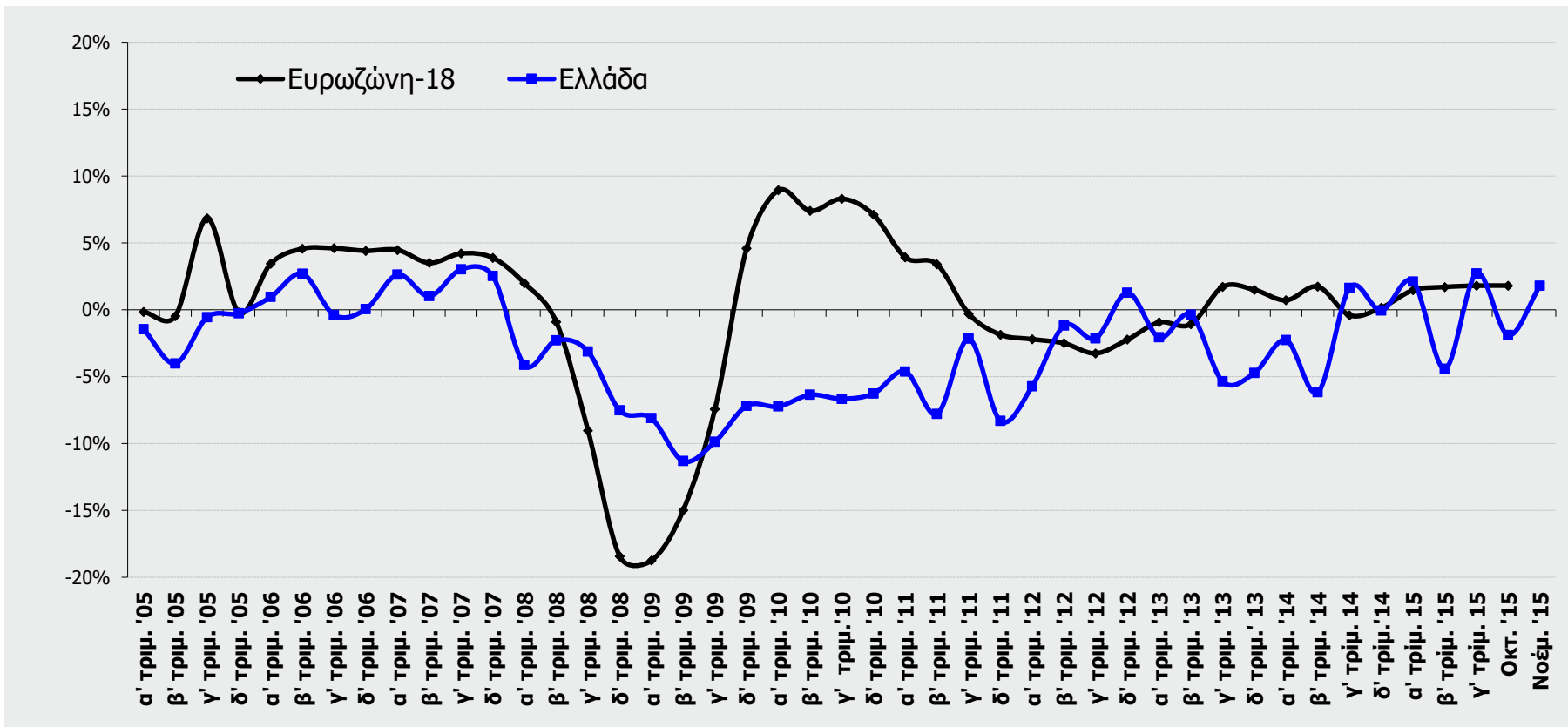
Στο 25,0% η ανεργία το 2015, από 26,5% πέρυσι

Αποκλιμάκωση αποπληθωρισμού από αύξηση ΦΠΑ

- Αποπληθωρισμός 0,6% το δ' τρίμ., έναντι 1,7% τον Ιαν. – Σεπτ.
- Μεγαλύτερη αύξηση τιμών το δ' τρίμ. σε Διατροφή – Μη Αλκοολούχα Ποτά, Καπνός – Αλκοολούχα Ποτά και Ξενοδοχεία – Καφέ – Εστιατόρια, που επηρεάστηκαν περισσότερο από τις μεταβολές του ΦΠΑ
- Συγκράτηση περαιτέρω επιβράδυνσης από νέα εξασθένιση διεθνούς τιμής του πετρελαίου

Οριακή αύξηση του προϊόντος στην βιομηχανία στο ενδεκάμηνο του 2015

Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής

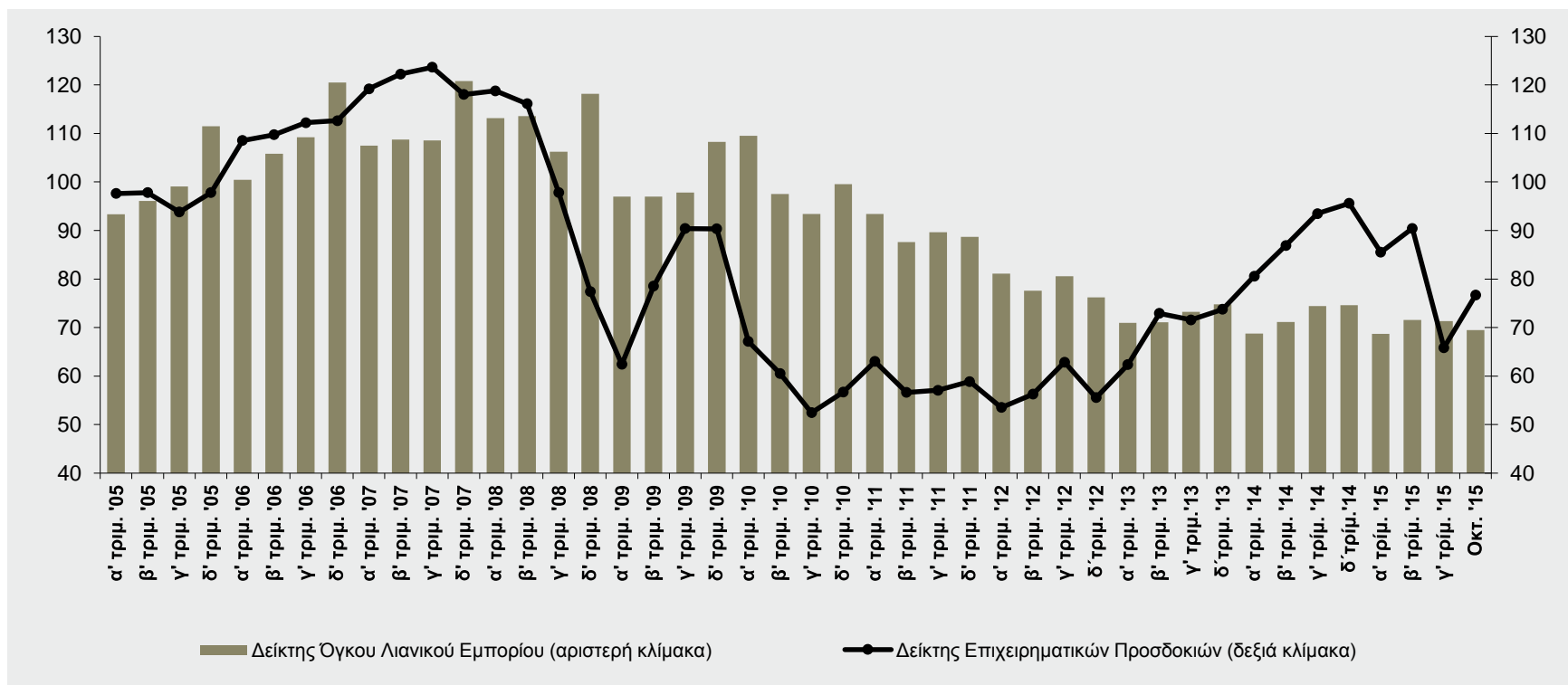

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat

Ιαν.- Νοέμ. 2015: +0,1% έναντι -1,9% την αντίστοιχη περίοδο του 2014

Υποχώρηση στο λιανικό εμπόριο στο πρώτο δεκάμηνο

Δείκτης Όγκου Λιανικού Εμπορίου (2010=100) και Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών Λιανικού Εμπορίου (1996-2006=100)

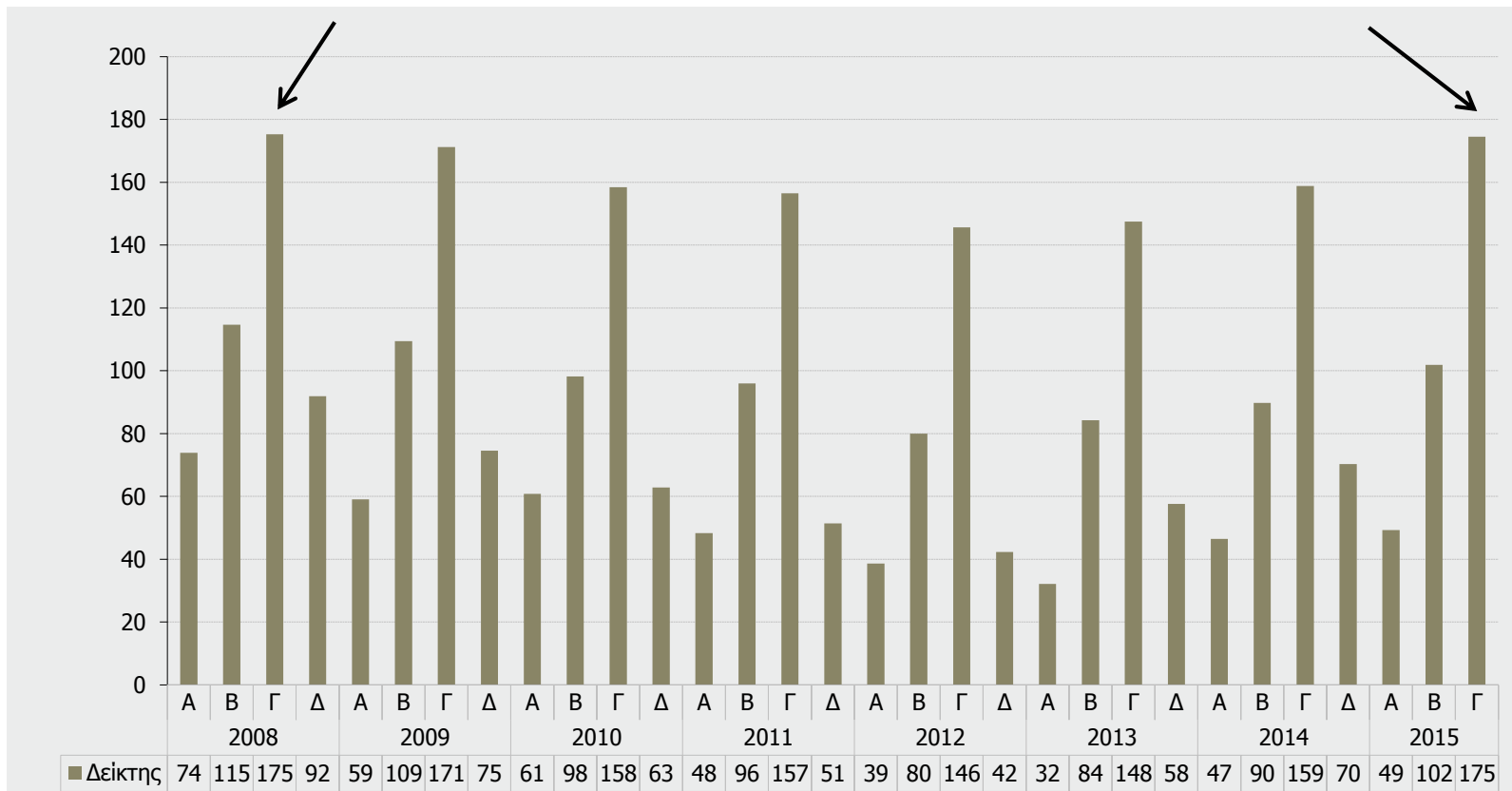

Πηγή: ΙΟΒΕ, ΕΛΣΤΑΤ

Δείκτης όγκου: -30% σε σχέση με έτος βάσης (2010)
Ιαν. - Οκτ. 2015: -1,4% Vs Ιαν. – Οκτ. 2014: -0,3%

Συρρίκνωση κύκλου εργασιών σε αρκετούς κλάδους των υπηρεσιών το 2015: εξαίρεση ο τουρισμός +10%

Δείκτης Κύκλου Εργασιών σε Δραστηριότητες Υπηρεσιών Παροχής Καταλύματος και Εστίασης

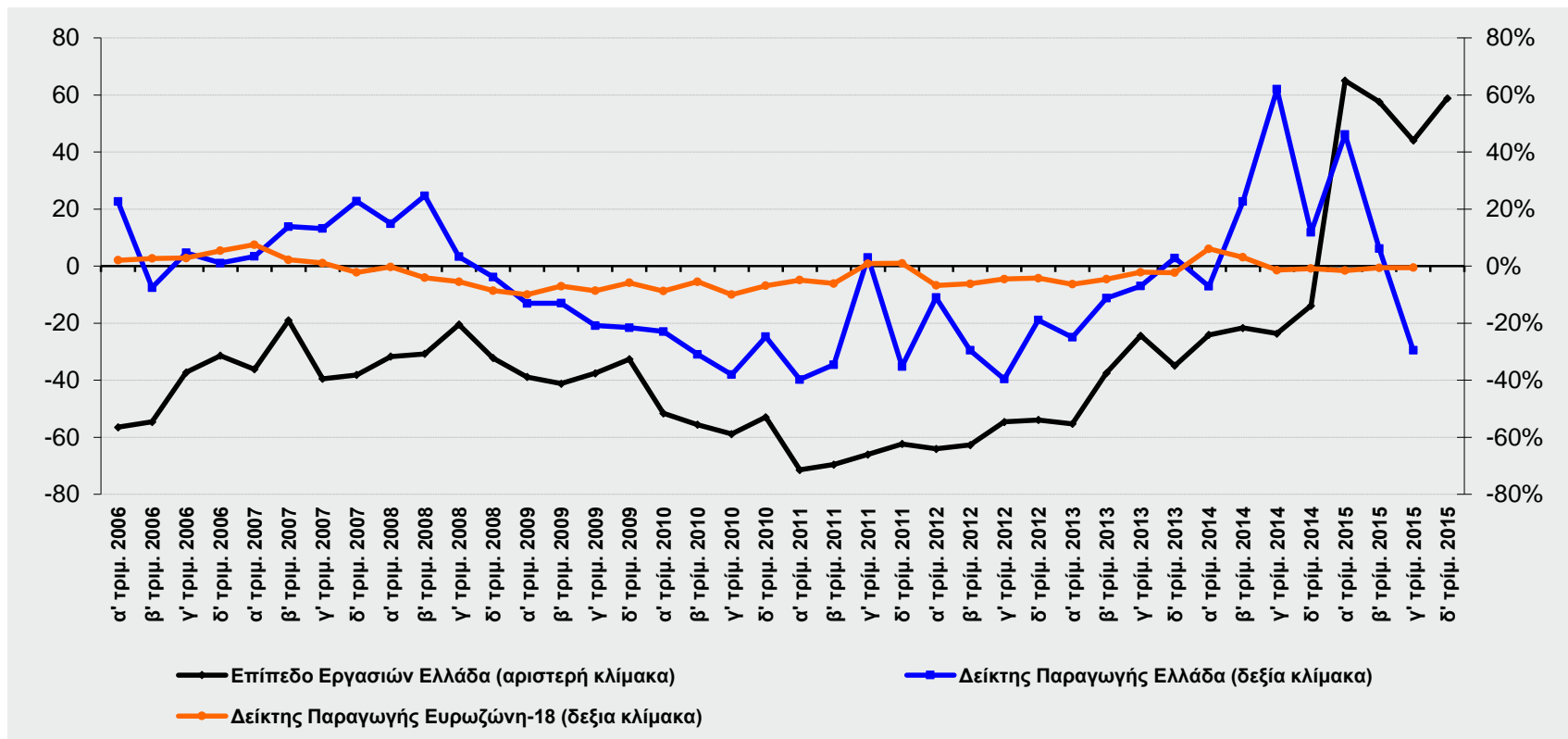

Πηγή: IOBE, ΕΛΣΤΑΤ

Υπηρεσίες Πληροφορικής: +9% έναντι -5,4%

Επιβραδύνεται η ανάκαμψη στο πρώτο εννεάμηνο του 2015

Δείκτης Παραγωγής στις Κατασκευές και Δείκτης Επιπέδου Εργασιών (τριμηνιαίες μεταβολές)

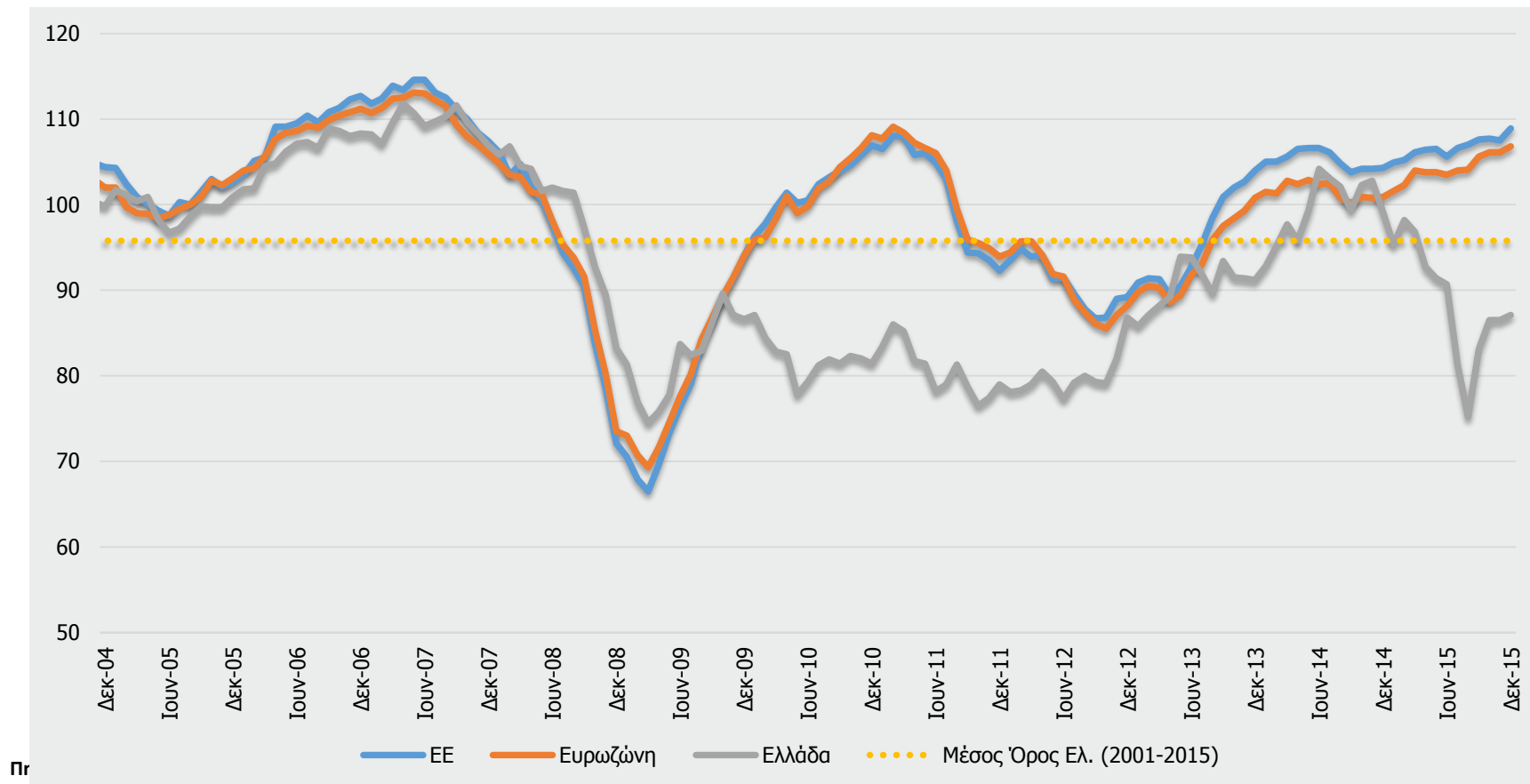

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Eurostat

Ιαν-Σεπ. 2015: +0,3%
Ιαν-Σεπ. 2014: +14,5%

Βελτίωση στο οικονομικό κλίμα στο δ' τρίμηνο του έτους, σε σαφώς όμως χαμηλότερο επίπεδο σε σχέση με το αντίστοιχο περσινό.

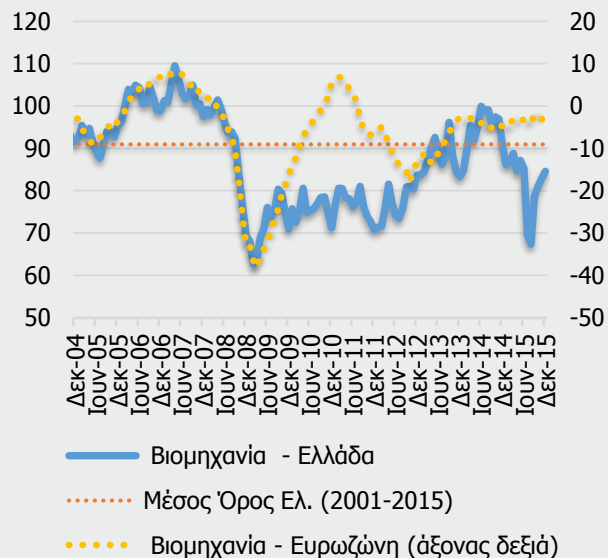
Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

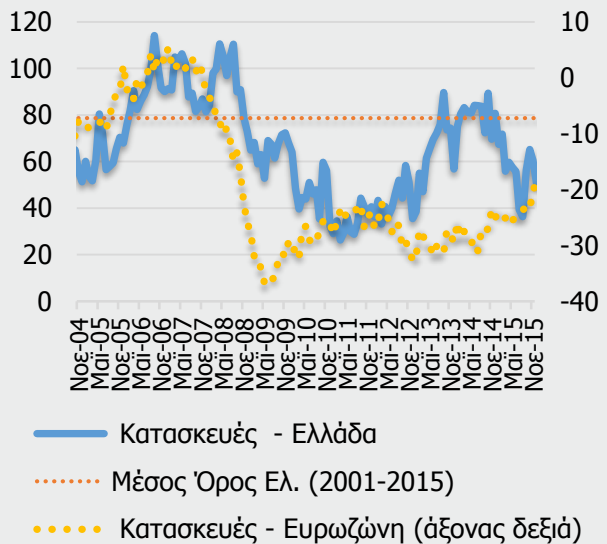
Συνολικά, το 2015 σε σχέση με το 2014, το οικονομικό κλίμα στην Ελλάδα έχει επιδεινωθεί

Διόρθωση προσδοκιών σταδιακά μετά την καλοκαιρινή «βουτιά» σε όλους τους τομείς. Όμως συνολικά το 2015, οι προσδοκίες των επιχειρήσεων έχουν επιδεινωθεί αισθητά σε όλους τους τομείς σε σχέση με το 2014.

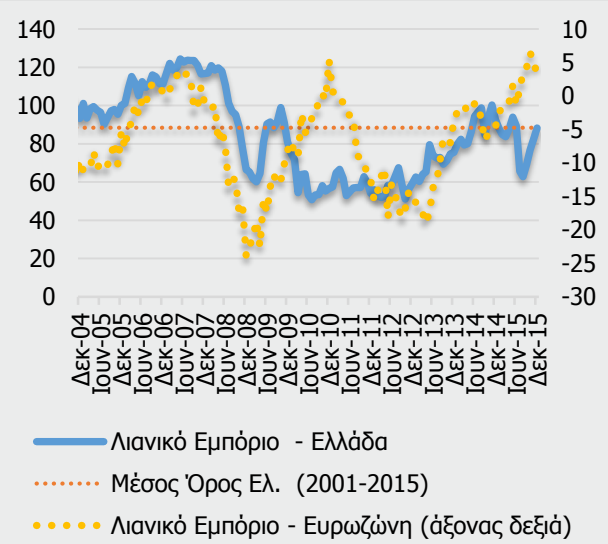
Βιομηχανία

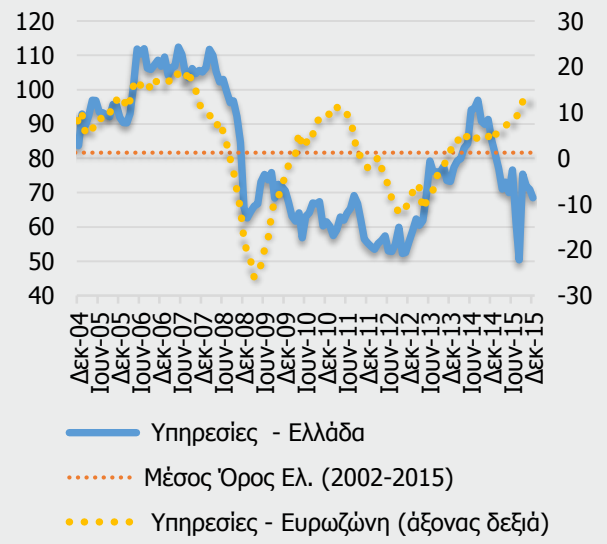
Κατασκευές

Λιανικό Εμπόριο

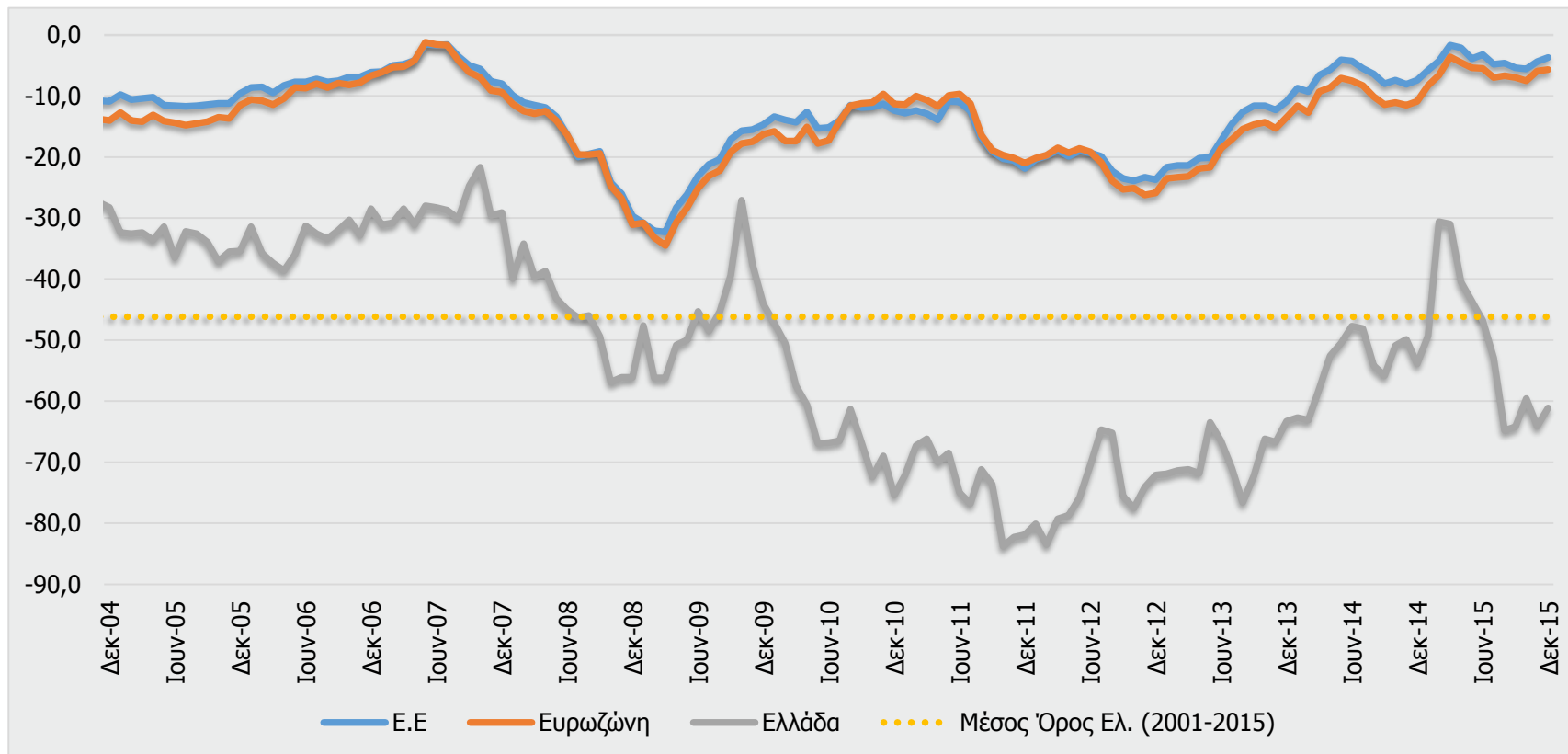

Υπηρεσίες

Οριακή επιδείνωση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης το δ' τρίμηνο, σε χαμηλότερη επίδοση και σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή.

Καταναλωτική Εμπιστοσύνη

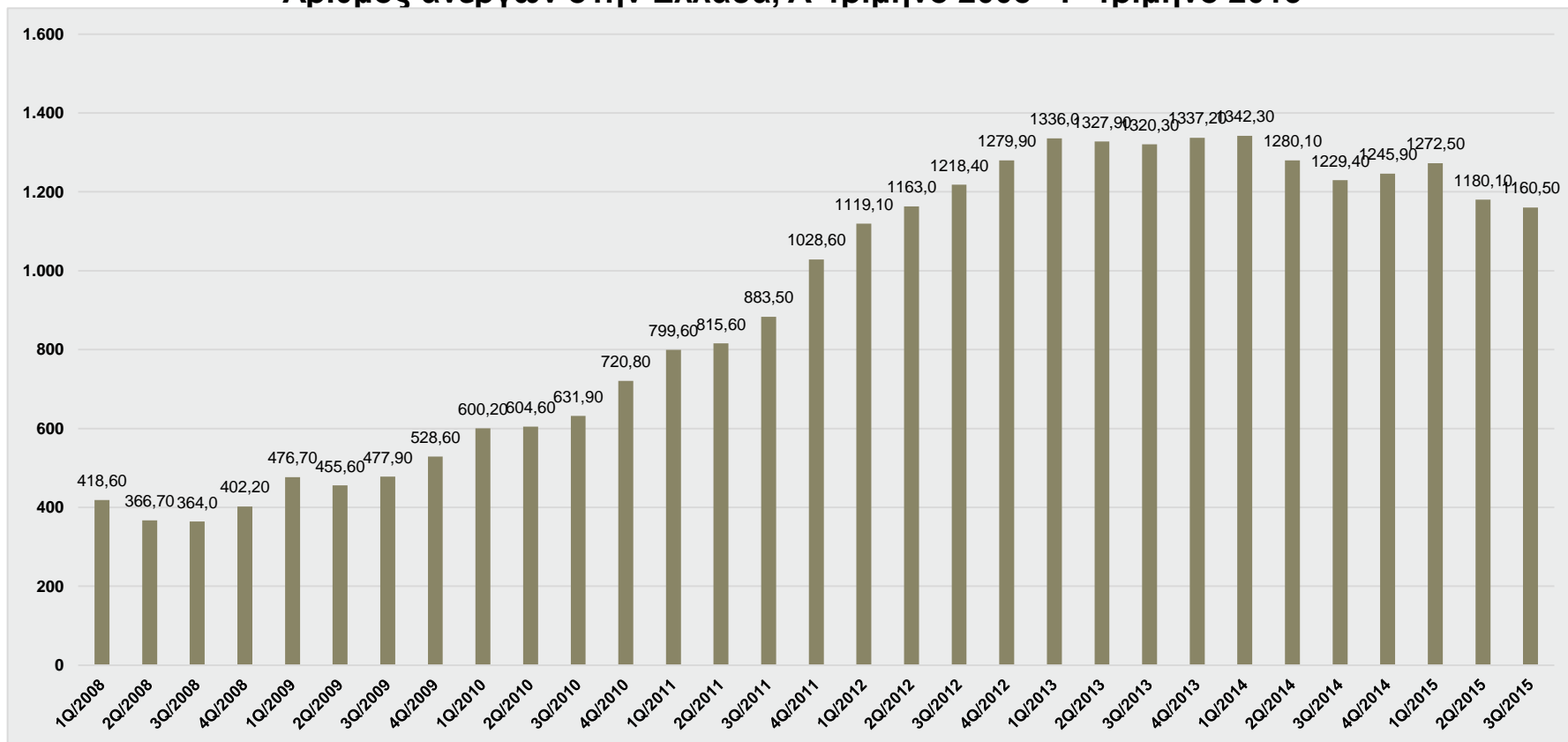

Πηγή: IOBE, European Commission

Συνολικά όμως, το 2015 ο δείκτης κινείται σε υψηλότερο επίπεδο σε σχέση με το 2014

Όμως σε χαμηλό τριετίας η ανεργία

Αριθμός ανέργων στην Ελλάδα, Α' τρίμηνο 2008 - Γ' τρίμηνο 2015

- Στο 24% η ανεργία το Γ' τρίμηνο του 2015 από 25,5% το Γ' τρίμηνο του 2014
- Αυξήθηκε η απασχόληση σε 10 κλάδους. Ενδεικτικά: Διαχείριση Ακίνητης Περιουσίας (+17%), Μεταποίηση (+9,9), Τουρισμός (+8,4%), Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο (+7,4%).
- Αντίθετα η απασχόληση μειώθηκε σε 11 κλάδους. Ενδεικτικά: Ορυχεία και Λατομεία (-14,9%), Κατασκευές (-7%), Παροχή Ηλεκτρικού Ρεύματος (-5,5%), Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία (-4,6%).

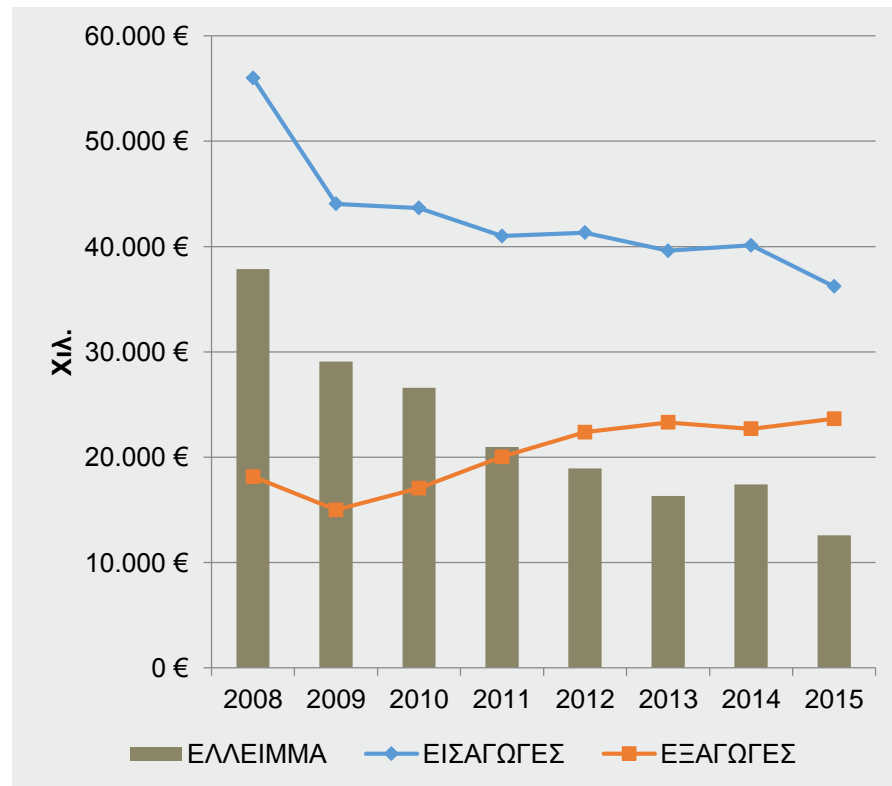
Μείωση ελλείμματος εμπορικού ισοζυγίου αγαθών το 2015 (Ιανουάριος- Οκτώβριος) κατά 16,4%

Ιανουάριος – Οκτώβριος 2015:

- **Εξαγωγές** : -5,5% (€21,2 δις, με τα πετρελαιοειδή)
 - **+9,2%** (€14,8 δις χωρίς πετρελαιοειδή)
- **Εισαγωγές**: -10,1% (€35,4 δις)
- **Εμπορικό έλλειμμα**: -16,4%
- **Έντονη εξασθένιση**: «Καύσιμα» (-27,8%)
- **Αύξηση**: «Αγροτικά προϊόντα»(14,8%), «Βιομηχανικά Προϊόντα» (7,9%) και «Πρώτες ύλες» (0,8%)

Αγορές:

- **Απώλειες**: Τουρκία (46,8%), Εσθονία (11,6%), Ουκρανία (24,1%), Βουλγαρία (5,1%), Ρωσία (42,7%), Τυνησία (41,6%), Ην.Αραβ. Εμιράτα (28,1%), Λιβύη (20,9%), Κίνα (18,5)
- **Ανοδος**: Ε.Ζ.(15,2%), ΕΕ-28 (12,4%), Β.Αμερική (49,8%), Κύπρος (12,3%), Ιταλία (23,1%), Ην.Βασίλειο (13,7%), Δανία (27%), Αίγυπτος (24,9%), Λίβανος (37,4%), Ν.Κορέα (37,7%), Γερμανία (4,1%), Βέλγιο (12%),

Ιαν.-Οκτ. 2015 (εκτιμήσεις ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Εξαγωγές: -5,1% (€21,5 δις)

Εισαγωγές: -9,7% (€36,2 δις)

Εμπορικό Έλλειμμα: -15,7%

Πλεόνασμα €2,3 δισεκ. στο Ισοζύγιο ΤΣ στο 10μηνο 2015, κυρίως λόγω κάμψης των εισαγωγών

Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών, Ιανουάριος – Οκτώβριος 2009-2015

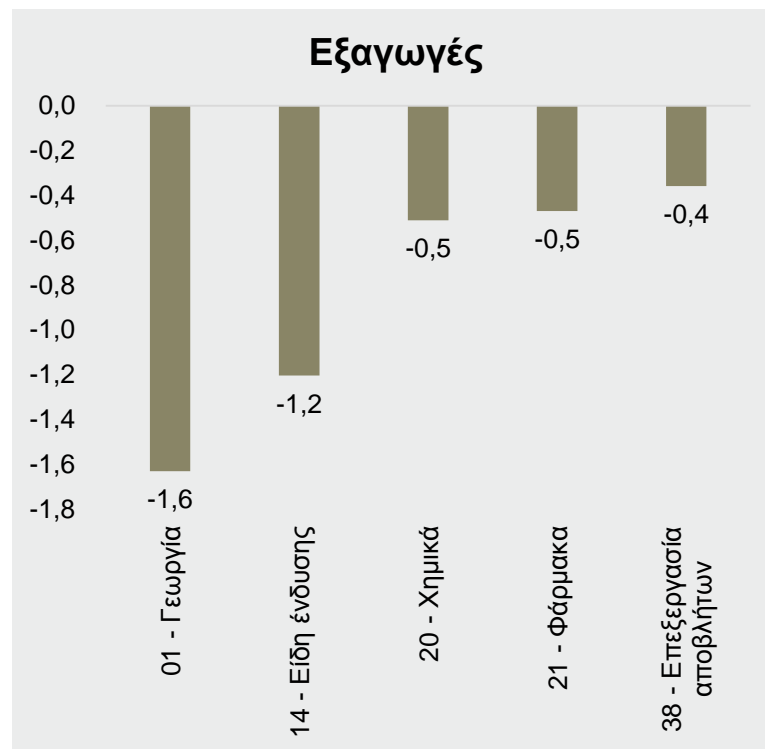
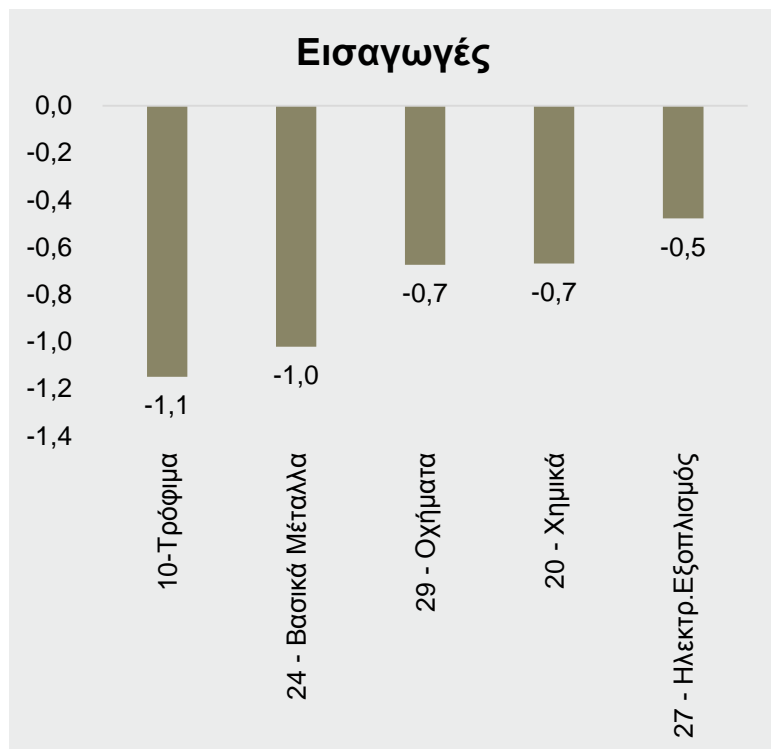

Πηγή: ΤτΕ

- ✓ Κάμψη των εισαγωγών αγαθών και υπηρεσιών στο 10μηνο κατά -14,2% (-€7,3 δισεκ.)
- ✓ Υποχώρηση των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών κατά -7,6% (-€3,8 δισεκ.)

Ο κλάδος Τροφίμων απώλεσε μερίδιο την περίοδο Ιουλίου-Νοεμβρίου σε όρους εισαγωγών, και οι κλάδοι Γεωργίας σε όρους εξαγωγών

Μεταβολή Μεριδίων ανά κλάδο (εισαγωγών-εξαγωγών) την περίοδο 2014-2015 (Ιούλιος-Νοέμβριος)

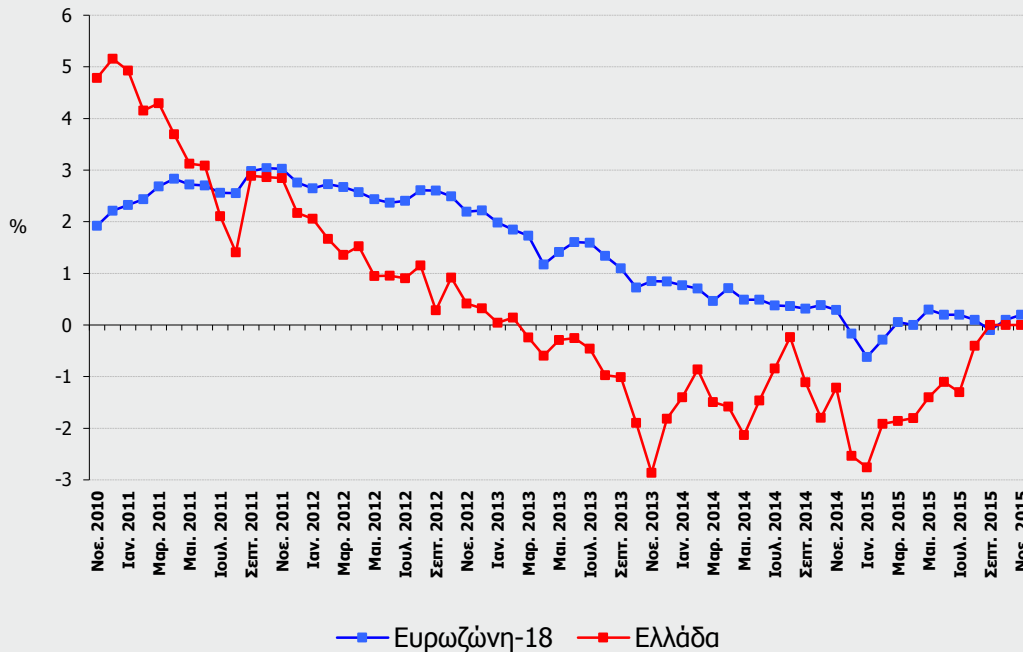

Πηγή: Eurostat, επεξεργασία στοιχείων IOBE

Στον κλάδο τροφίμων σημειώθηκε ταυτόχρονα αύξηση στο αντίστοιχο μερίδιο των εξαγωγών το ίδιο διάστημα του 2015

Επιβράδυνση του αποπληθωρισμού

Εξέλιξη ΕνΔΤΚ

- Η πτώση τιμών του 2015, ήταν η εντονότερη τουλάχιστον των τελευταίων 55 ετών.
- Η υποχώρηση των τιμών στη Στέγαση (-6,5%) και στις Μεταφορές (-4,4%), ήταν οι εντονότερες μεταξύ των ομάδων αγαθών – υπηρεσιών που περιλαμβάνονται στο ΓΔΤΚ.

Όμως τον Δεκέμβριο για πρώτη φορά σημειώνεται αύξηση στον ΕνΔΤΚ

Μεσοπρόθεσμες εξελίξεις

- **Προκλήσεις από την εφαρμογή του νέου Προγράμματος**

- Υλοποίηση ασφαλιστικών – φορολογικών μεταρρυθμίσεων
- Διαπραγμάτευση για το χρέος
- Διαρθρωτικές αλλαγές σε κλάδους (ΟΟΣΑ, αλλά και από αναδιαρθρώσεις δανείων)
- Αποκρατικοποιήσεις - Μετάβαση στο νέο ταμείο

Απαραίτητα ενδοκυβερνητική συνεννόηση - γρήγορος συντονισμός για εφαρμογή μεταρρυθμίσεων χωρίς παρατεταμένη περίοδο προσαρμογής

Ολοκλήρωση τρέχουσας αξιολόγησης & συζήτηση χρέους θα κάμψουν αισθητά την αβεβαιότητα κυρίως όμως θα προσφέρουν πρόσβαση στο βασικό μηχανισμό ρευστότητας της ΕΚΤ

- **Επιπτώσεις δημοσιονομικής προσαρμογής – μεταρρυθμίσεων**

- Μείωση διαθέσιμου εισοδήματος νοικοκυριών από μέτρα – μεταρρύθμιση ασφαλιστικού
- Υψηλότεροι άμεσοι φόροι - ασφαλιστικές εισφορές επιχειρήσεων
- Ανάσχεση οικοδομικής δραστηριότητας ενόψει αλλαγών σε φορολογία ακίνητης – κινητής περιουσίας

Μεσοπρόθεσμες εξελίξεις

Σε μεταβατική φάση το τραπεζικό σύστημα

- Επιτυχής ανακεφαλαιοποίηση – κεφαλαιακές ανάγκες αρκετά χαμηλότερες των εκτιμώμενων στη συμφωνία της 12^{ης} Ιουλίου
- Εν αναμονή υλοποίησης νέου πλαισίου προστασίας δανειοληπτών
- Καταθέσεις σε χαμηλό επίπεδο → δεν έχει ανακάμψει η αξιοπιστία
- Απαραίτητη η πρόοδος με το Πρόγραμμα για επιστροφή καταθέσεων - επαναπρόσβαση σε βασικό μηχανισμό ΕΚΤ → Ευχέρεια παροχής πιστώσεων & επιτάχυνση χαλάρωσης και μεσοπρόθεσμα άρσης capital controls

Αύξηση διαθέσιμων κεφαλαίων – τόνωση ρευστότητας εκτός τραπεζικού συστήματος από:

- Πληρωμές ΠΔΕ €4,2 δισεκ. για το 2015 στο δ' τρίμηνο
- Αύξηση ΠΔΕ το 2016 (+ €350 εκατ.) – πιο εμπροσθοβαρής υλοποίησή του
- Ανακοπή διεύρυνσης ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων κράτους – επιτάχυνση αποπληρωμής τους

Μεσοπρόθεσμες εξελίξεις

Πρόσθετοι παράγοντες που θα επηρεάσουν τις επενδύσεις

- Χαμηλό ενεργειακό κόστος
- Γεωπολιτικές εξελίξεις στην ευρύτερη περιοχή

Εξωτερικός τομέας

Εξαγωγές

- Κάμψη και εξαγωγών προϊόντων εκτός πετρελαιοειδών – πλοίων στο τέλος του 2015
- Δύσκολη περαιτέρω σημαντική αύξηση τουριστικών εσόδων βραχυπρόθεσμα
- Εξασθένιση αρνητικής επίδρασης πετρελαιοειδών
- Επιτάχυνση ανάπτυξης σε μείζονες αγορές (π.χ. Ευρωζώνη – ΗΠΑ)

Εισαγωγές

- Ήπια χαλάρωση επιπτώσεων capital controls
- Υψηλά επίπεδα εισροών στο α' εξαμ. 2015 (ως βάση σύγκρισης για το 2016)

Προβλέψεις 2016

- **Υποχώρηση ιδιωτικής κατανάλωσης** από εφαρμογή μέτρων – ανησυχία για αλλαγές σε ασφαλιστικό – φορολογία εισοδήματος – προστασία δανειοληπτών ($\approx -2,0\%$)
- **Περιστολή δημόσιας κατανάλωσης** λόγω επανεκκίνησης δημοσιονομικής προσαρμογής ($\approx -3,0\%$)
- **Αναβολή επενδύσεων ($\approx -4,0\%$) από:**
 - Αναμονή ολοκλήρωσης διαπραγματεύσεων
 - Σχετική στενότητα επενδυτικών πόρων (με εξαίρεση ΠΔΕ)
 - Εκκρεμείς ρυθμίσεις σε ασφαλιστικό – φορολογικό
 - Αλλαγές σε φορολογία ακίνητης περιουσίας

Προβλέψεις 2016

- **Ενίσχυση εξαγωγών** από ζήτηση αναπτυσσόμενων οικονομιών (Ευρωζώνη – ΗΠΑ), υποχώρησης ανάσχεσης από πετρελαιοειδή ($\approx 2,0\%$)
- Εκ νέου **υποχώρηση εισαγωγών**, λόγω μείωσης καταναλωτικής ζήτησης – επενδύσεων, έκτακτων αγορών στο άξιαμ. 2015 ($\approx -3,5\%$)

2016: Μικρή κλιμάκωση ύφεσης, στην περιοχή του 1,5%

Προβλέψεις 2016

Μικρή ενίσχυση ανεργίας

- Επίπτωση πτώσης ιδιωτικής κατανάλωσης στην απασχόληση κλάδων προϊόντων – υπηρεσιών για τον τελικό καταναλωτή (Λιανικό Εμπόριο - Εστίαση)
- Μικρή ή καθόλου περαιτέρω ενίσχυση στον **Τουρισμό**
- **Κατασκευές:** Άνοδος στα Δημόσια Έργα – πτώση στην Οικοδομή

Μισή ποσοστιαία μονάδα υψηλότερα η ανεργία το 2016 (25,5%)

Ήπιος πληθωρισμός, μετά από μία τριετία πτώσης τιμών

- Λόγω αύξησης ΦΠΑ
- Ανάσχεση πληθωριστικών πιέσεων από νέα πτώση τιμής πετρελαίου

Αύξηση ΓΔΤΚ 0,5-1% φέτος

Παρουσίαση Μελέτης ΙΟΒΕ:

ΤΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΜΕΣΑ ΠΛΗΡΩΜΗΣ ΚΑΙ Η ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ
ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

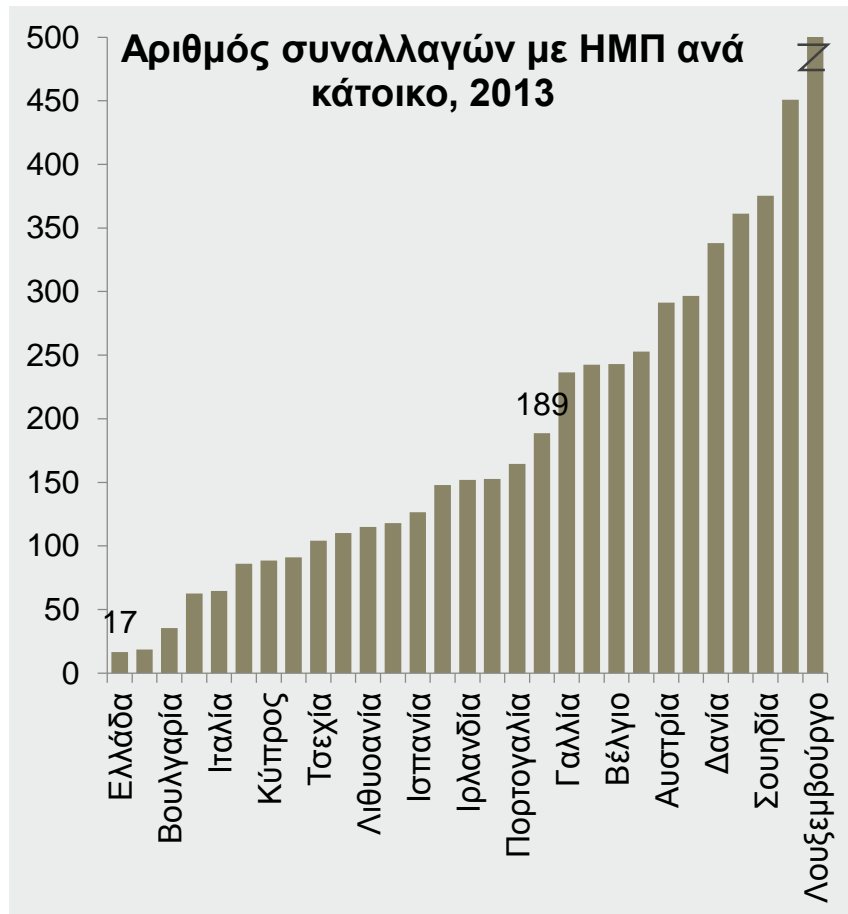
Σκοπός της Μελέτης

Να διερευνηθεί ο ρόλος των ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής (ΗΜΠ) στον περιορισμό της παραοικονομίας και στην ενίσχυση των φορολογικών εσόδων

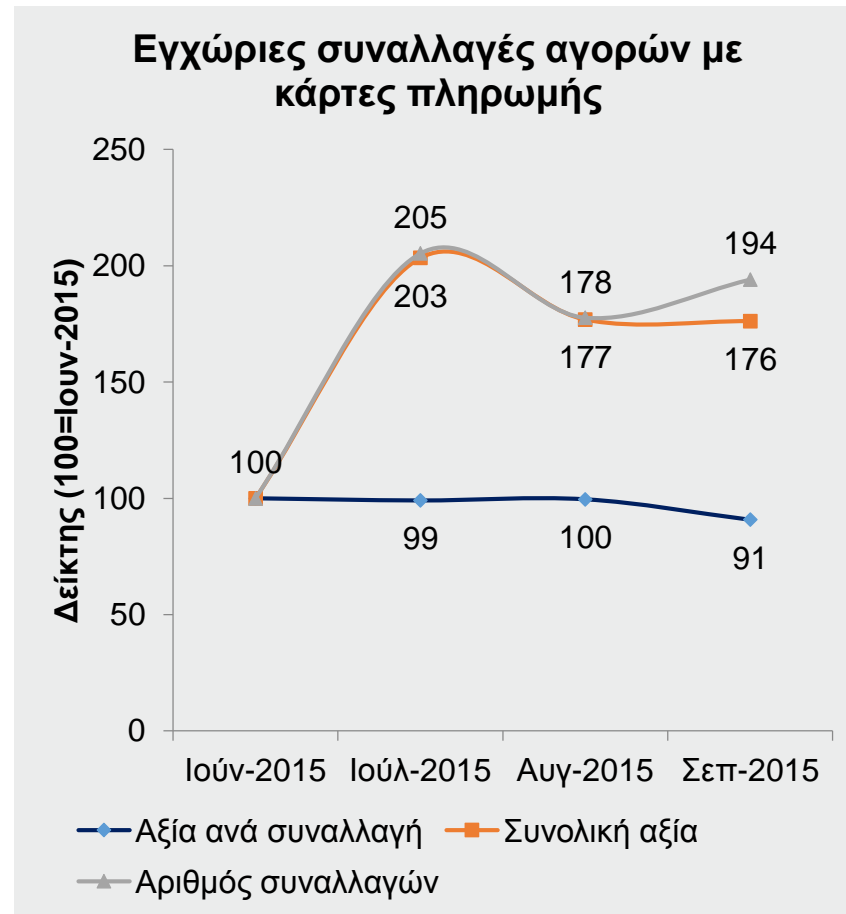
Να ποσοτικοποιηθεί η επίδραση στα φορολογικά έσοδα από την υιοθέτηση κινήτρων για τη χρήση των ΗΜΠ σε συναλλαγές λιανικής

Η Ελλάδα καταλαμβάνει πολύ χαμηλές θέσεις στις κατατάξεις με βάση την χρήση ΗΜΠ

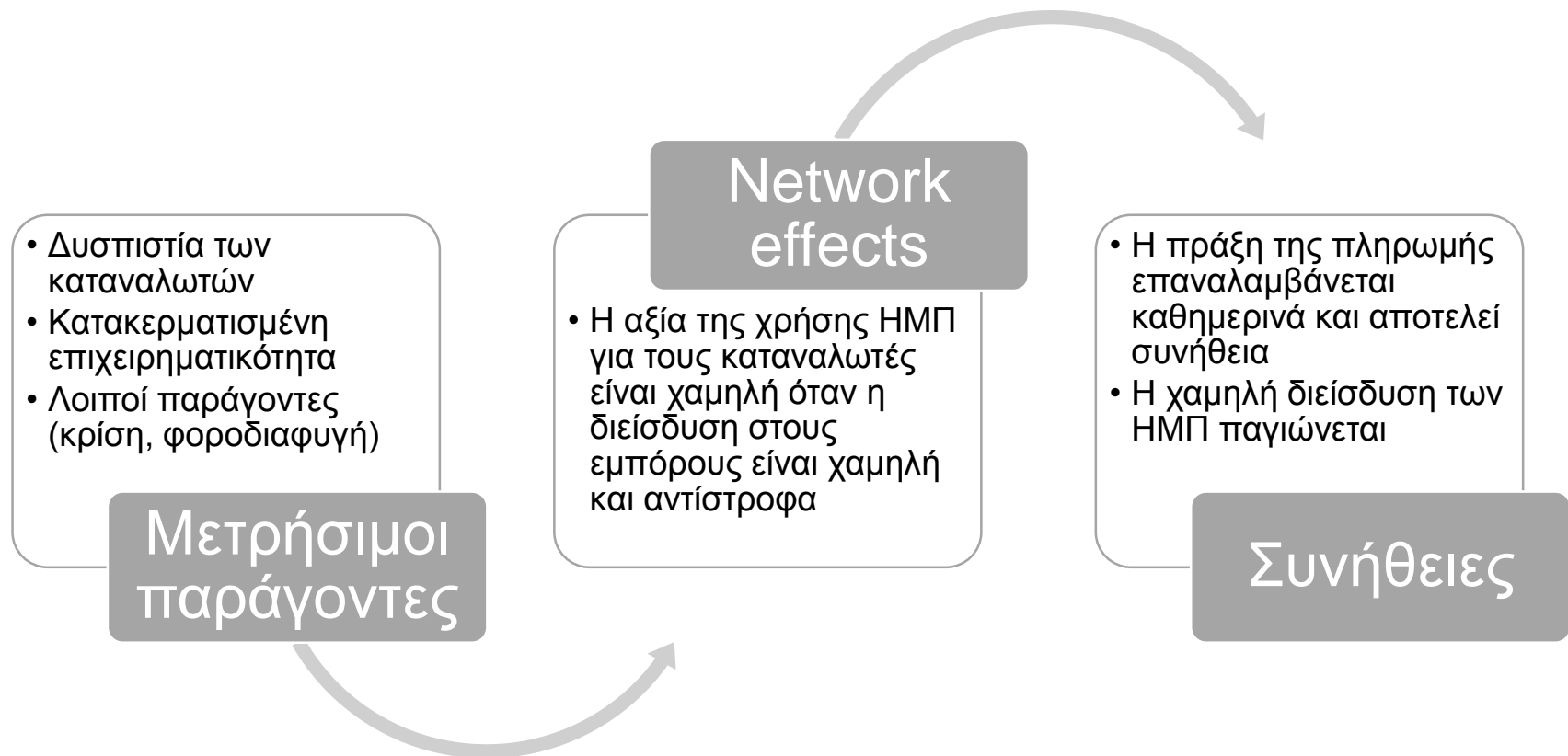
Πηγή: Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα

Πηγή: Τράπεζες μέλη της ΕΕΤ, Επεξεργασία: IOBE

Η τραπεζική αργία έδωσε σημαντική ώθηση στη διείσδυση των ΗΜΠ, ωστόσο τα περιθώρια για περαιτέρω αύξηση είναι σημαντικά.

Η δυσπιστία των καταναλωτών και η κατακερματισμένη επιχειρηματικότητα περιορίζουν την εγχώρια χρήση ΗΜΠ

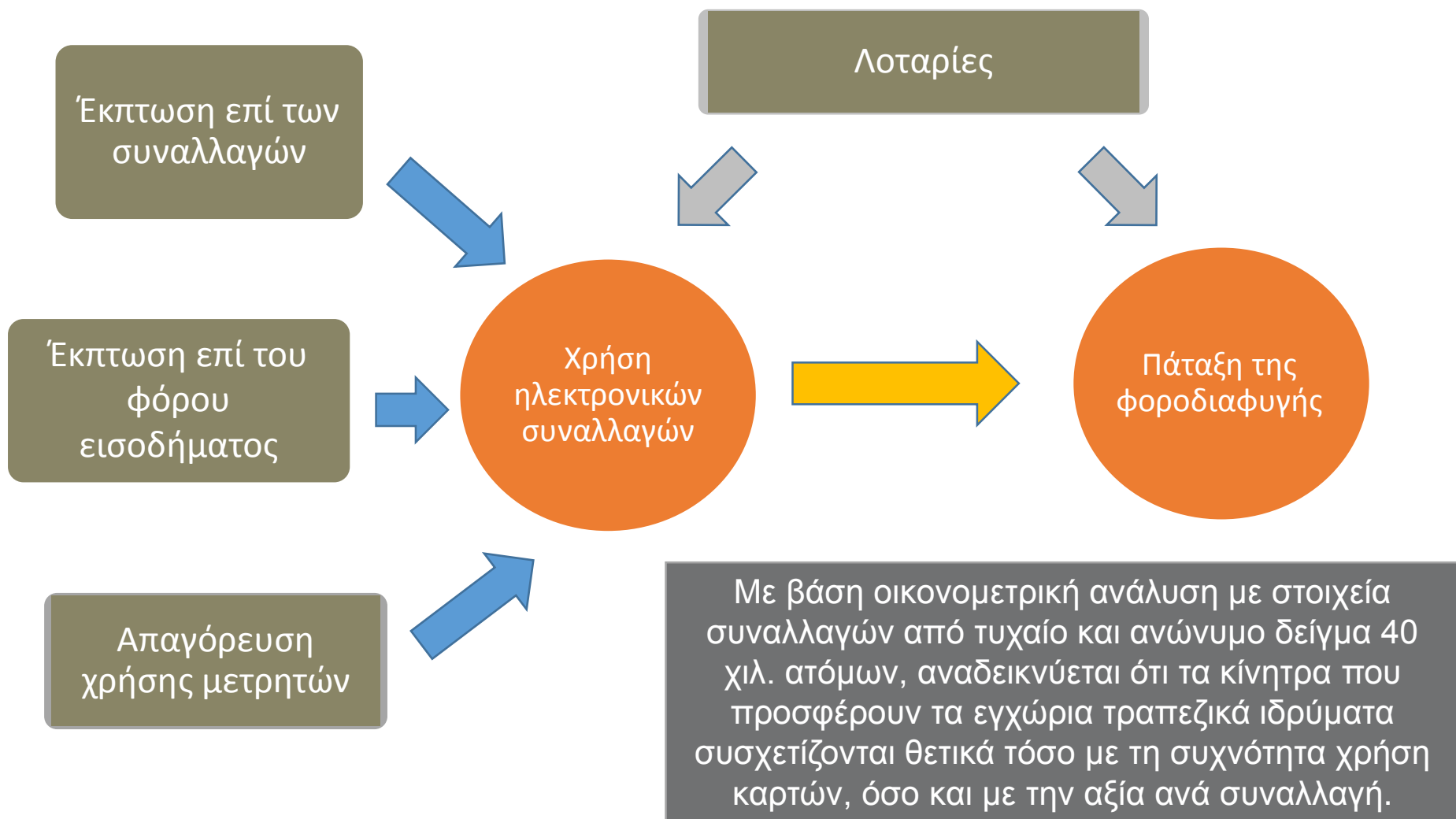
Η επίδραση των μετρήσιμων παραγόντων ενισχύεται από network effects και τη δύναμη της συνήθειας.

Τα ΗΜΠ μειώνουν την παραοικονομία και επιδρούν στο ΑΕΠ μέσω καταλυτικών επιδράσεων

- Η θετική επίδραση της διείσδυσης των ΗΜΠ στα φορολογικά έσοδα αναδεικνύεται και με εμπειρική ανάλυση δεδομένων για την ελληνική οικονομία.
- Για κάθε ποσοστιαία μονάδα αύξησης της χρήσης καρτών πληρωμής, τα φορολογικά έσοδα του κράτους εκτιμάται ότι έχουν αυξηθεί κατά 0,24 ποσοστιαίες μονάδες την περίοδο 2000-2013.

Η ανάγκη για περιορισμό της φοροδιαφυγής οδήγησε στην εφαρμογή μέτρων για αύξηση της χρήσης ΗΜΠ διεθνώς

Η εφαρμογή κατάλληλων μέτρων μπορεί να οδηγήσει σε σημαντική ενίσχυση των φορολογικών εσόδων

Τελική επίδραση στα δημοσιονομικά έσοδα (€ εκατ.) ανά σενάριο και μέτρο πολιτικής

Μέτρο	Συντηρητικό	Κεντρικό	Αισιόδοξο
Έκπτωση 1%	47	248	610
Έκπτωση 5%	-1	79	182
Έκπτωση 10%	-10	90	183
Λοταρία	6	72	153
POS στις δημόσιες επιχειρήσεις	0	2	5
POS στα μικρά καταστήματα	-14	124	297
Απαγόρευση μετρητών	16	82	163
Σύνολο	46	696	1594

Πηγή: IOBE

Ευχαριστούμε πολύ!

www.iobe.gr

twitter.com/IOBE_FEIR